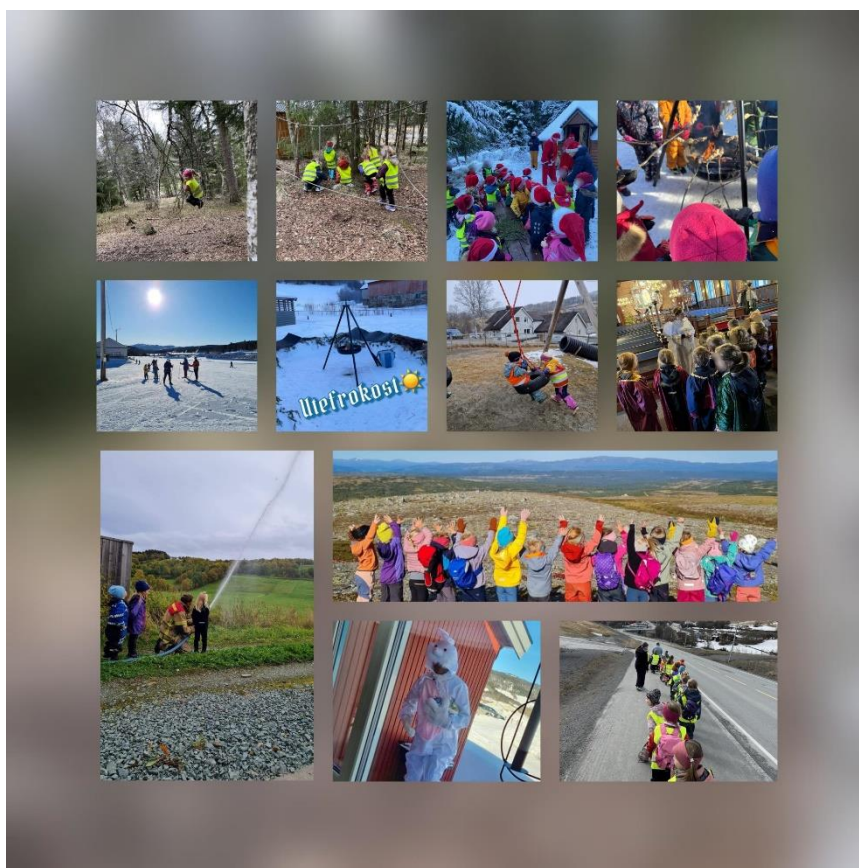

ÅRSPLAN FOR SOKNEDAL BARNEHAGE 2024/2025

«Med røtter til å vokse og vinger til å fly»

Godkjent i samarbeidsutvalget tirsdag 20.08.24

1. Om årsplan og kommunens /barnehageeiers mål:

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppa. Barna skal få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.

Denne årsplanen skal vise hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver.

Årsplanen skal også beskrive hvordan vi jobber for å nå kommunens felles målsetninger for barnehagene:

- Heve kompetansen hos alle som jobber i barnehagen.
- Sikre kvalitetsutvikling ved barnehagene.
- Heve kvaliteten på det pedagogiske arbeidet i barnehagen.

2. Om barnehagen

Soknedal barnehage er en 5 avdelings barnehage.

Barnehagen er bygd som en base/avdelingsbarnehage. Det vil si at vi kan velge å åpne opp mellom avdelingene eller lukke. Vi samarbeider mest på morgen og ettermiddag, og midt i dagen er vi for det meste avdelingsvis. På småbarn holder de mest til på sin egen avdeling, men samarbeider ved behov. Dette for å skape trygghet og stabilitet for de minste. Vi har også anledning til å bruke skolens rom når de er ledige. Som for eksempel, gymsal, musikkrom og basseng. Vi bruker også skolens uterom når det passer slik.

Kontaktopplysninger:

Epost: anne.irene.krogstad@mgk.no

Tlf: Kontor	724 03 455
Soltoppen	469 17 683
Månetoppen	469 21 049
Melkeveien	916 43 321
Stjernestien	414 46 363
Regnbuehagen	469 18 816

Personalet:

Administrasjon

Anne Irene Krogstad
Avdelingsleder

Renate Hage Haugen
Assisterende avdelingsleder

Regnbuehagen, barn født 2022-2023

Hanne Evjen
Pedagogisk leder

Vibeke Folstad
Fagarbeider

Rita Helmersen
Pedagogisk leder

Katrine W. Kvernmo
Fagarbeider

Stjernestien, barn født i 2022-2023

Monika Børset
Fagarbeider

Monica Snøan
Pedagogisk leder

Linda Sundlisæter
Assistent

Anne Synnøve Fagerbæk
Assistent

Melkeveien, barn født i 2019

Renate H. Haugen
Pedagogisk leder

Jorun Bakken
Fagarbeider

Tone Aas
Fagarbeider

Anja Sundseth
Fagarbeider

Soltoppen, barn født i 2021

Siri Beate
Solbergløkk
Pedagogisk leder

Susanne Fredagsvik
Fagarbeider

Gaute Fløttum
Lærling

Månetoppen, barn født i 2022

Heidi Haugbjørg
Pedagogisk leder

Solveig Langvik
Assistent

Kristin Berg
Pedagogisk leder

Barnegrupper:

Det går 69 barn i barnehagen fra høsten, etter jul blir det 74 barn fordelt på 5 avdelinger:

Soltoppen: 13 (16 etter jul)

Månetoppen: 17

Melkeveien: 15

Stjernestien: 12 (13 etter jul)

Regnbuehagen: 12 (13 etter jul)

Personalet i barnehagen:

Soknedal barnehage har 16,4 årsverk i ordinære stillinger

Dette er fordelt på:

7 årsverk pedagogisk leder

8 årsverk fagarbeidere/assistent

1,40 årsverk administrasjon

Tema og aktivitetsplan:**Basseng:**

Dette er et tilbud for førskolebarna. Fokus er å bli trygg i vannet, og selvstendighet i garderoben. Mer informasjon kommer, til de dette gjelder.

Barn og rom:

Barn skal ha tilgang til rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer (Rammeplanen).

Vi skal jobbe med barn og rom både inne og ute, dette skal være ut ifra barnas interesser og forutsetninger. Dette er viktig, både for vennskap, lek og læring.

Samarbeid på huset:

Felles samlingsstunder, lekegrupper, går på besøk hos hverandre, samarbeider på morgenen og ettermiddag.

Bursdagsfeiring i barnehagen:

Det norske flagget blir hengt opp ute, den dagen barnet blir feiret i barnehagen. Barnet får velge farge på kronen sin, og være med å pynte den. Bursdagssamling med sang og evt. annet innhold, som barnet er med på å bestemme eller personalet vet barnet liker. Som bursdagsmat kan barna velge mellom smoothie, fruktspyd eller fruktsalat.

Hovedtema:

Dette barnehageåret har vi valgt «god språkutvikling» som hovedtema. Vi har valgt dette tema fordi språk er viktig for læring, kommunikasjon og sosiale relasjoner. Vi skal legge til rette for at alle barn får positive erfaringer med å bruke språket. Dette er et tema vi skal arbeide med gjennom hele barnehageåret. Hva og hvordan blir tilpasset avdelingene, men vi skal prøve å ha en felles tråd.

Barnehagens pedagogiske plattform:

I Soknedal barnehage møter dere voksne som:

- Ser enkeltbarnet og deres behov.
- Er tilstedeværende, og anerkjenner barnas ulike følelser.
- Er trygg og omsorgsfull, men samtidig tydelig.
- Er gode rollemodeller, som gjør slik vi selv ønsker at barna skal gjøre.

I Soknedal barnehage handler barns medvirkning om:

- At alle barn skal bli sett og hørt, og føle de har innflytelse på sin barnehagehverdag.
- Oppmerksomme voksne som fanger opp og tolker barns ulike uttrykksformer, og planlegger aktiviteter tilpasset deres forutsetninger.

I Soknedal barnehage handler omsorg om:

- Å se enkeltbarnet og ivareta deres behov.
- Å gi barna trygghet, nærhet og tillit.

- Å lære barna hvordan man kan gi omsorg til andre barn og voksne.
- Å stimulere barnas evne til empati.

Leken:

- Er en sentral arena i hverdagen, hvor barna lærer og utvikler seg.
- Er en arena hvor enkeltbarnet skal føle seg som i en del av et fellesskap.
- Personalet har en viktig rolle med å tilrettelegge god lek ut fra barnets forutsetninger. Lage gode lekemiljøer og sørge for at leker er tilgjengelige i barnas høyde.
- Tilstedeværende voksne som er gode rollemodeller i leken, gjennom å observere, støtte, delta og berike. Og passe på at alle barn har noen å leke med.

Barnehagens årshjul: (nærmere informasjon i månedsplaner)

Hovedtema barnehageåret 2024/2025: God språkutvikling

August	Oppstartsmåned, tilvenning, bli kjent
September	Tilvenning Brannvernuke, uke 38 Temaarbeid
Oktober	Nærmiljø – Bygda vår (bygda dagen) Halloween Temaarbeid
November	Nærmiljø – Bygda vår Temaarbeid
Desember	Juleverksted Nissemarsj Julefrokost Julevandring Lucia tog (førskolebarna)
Januar	Vinteraktiviteter Temaarbeid
Februar	Samefolkets dag 6.februar (uke) Karneval Temaarbeid
Mars	Vinteraktivitetsuke Ski- og akedag Barnehagedagen 11.mars Temaarbeid
April	Påske Temaarbeid
Mai	Nasjonaldagen, vi markerer dagen 16.mai Temaarbeid
Juni	Sommeravslutning og overnatting (førskolebarna) Besteforeldrekaffe Temaarbeid
Juli	Sommer, vi tar dagene som de kommer

3. Barnehagens arbeid med omsorg, lek, danning og læring.

OMSORG

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barn oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger.

Våre tiltak:

- Vi legger til rette for omsorgsfulle relasjoner og skaper et inkluderende miljø.
- Tilstedeværende og nære voksne, som tilpasser seg enkeltbarnet.
- Vi legger vekt på selvstendighet og forutsigbarhet.
- Dette arbeidet må evalueres kontinuerlig.

Vår progresjonsplan:

1-2 år:	3-4 år:	5-6 år:
Trygghet Hvile Nærhet Tilpasning for enkeltbarnet Tilrettelagte omgivelser for ulike typer lek. Primærvoksne ved oppstart Trygghetssirkelen Tilstedeværende og engasjerte voksne	Trygghet Tilstedeværende og engasjerte voksne Bruk nok tid til hver enkelt. Selvstendighet Legge til rette for mestring forutsigbarhet	Trygghet Voksne som gode forbilder Barn som opplever mestring i små grupper Styrke gruppefølelse og tilhørighet Tilstedeværende og engasjerte voksne

LEK

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barns utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både inne og ute. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre. «Rammeplan for barnehagen»

Våre tiltak:

- God tilrettelegging for fysisk lekemiljø.
- Støtte og fremme god lek.

- Bidra til utvikling av god lek ved felles opplevelser.
- Vi hjelper barna inn i lek
- Dette arbeidet må evalueres kontinuerlig.

Vår progresjonsplan:

1-2 år:	3-4 år:	5-6 år:
Voksne på barnas nivå Voksne som møter barnet der det er Legge til rette for parallell lek, flere like leker Gi felles opplevelser Temabasert	La barna utforske alene Leker og rom som inspirerer til samleik Bevisste voksne som veileder i leken og utvikler	Fri lek med trygg base Skjerm god lek, observer Gi erfaringer og utvikle lek ved felles opplevelser Fang interesseområder for å inkludere alle. Ulike leker som er tilgjengelige for barna

LÆRING

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. Barnehagen skal bidra til læringsfelleskap der barna skal få bidra i egen og andres læring. «Rammeplan for barnehagen»

Våre tiltak:

- Legge til rette for at barna kan bidra i egen og andres læring
- Være oppmerksom på barnas interesser og engasjement
- Støtte og berike barnas undring, nysgjerrighet og lærelyst
- Utvide barnas erfaringer og sørge for progresjon
- Gi alle barna rike og varierte opplevelser
- Sørge for at barna opplever mestring

Vår progresjonsplan:

1-2 år:	3-4 år:	5-6 år:
Lek i fellesskap på gulvet Her og nå læring Enkeltbarnet Sosiale ferdigheter	Selvstendighet Trua på seg selv Fellesskap Enkeltbarnet – bygg på interesse Mestringsfølelse Medvirkning	Fellesskap Bord aktiviteter Støtte til læringslyst Undersøke – oppdage Gi utfordringer Gi barna trua på seg selv Selvstendighet Medvirkning

		Skoleforberedende oppgaver- trampoline boken
--	--	--

DANNING

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i et demokratisk fellesskap. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp. Barnehagen skal bidra til at kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet. Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur. «Rammeplan for barnehagen»

Våre tiltak:

- Tilrettelegge for meningsfulle opplevelser
- Støtte barnets engasjement i fellesskapet
- Verdsett barnets meninger og behov
- Utfordre barnas tenkning
- Synliggjøre mangfoldet i samfunnet.

Vår progresjonsplan:

1-2 år	3-4 år	5-6 år
Støtt enkeltbarnet Fellesskap – fremme empati	Støtt enkeltbarnet Empati Barnets egne grenser Fellesskap - opplevelser	Støtt enkeltbarnet Fellesskap Opplevelser Ha respekt for alle Alle er forskjellige, men like mye verdt

VENNSKAP OG FELLESSKAP

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. Barnas selvfølelse skal støttes. Samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta sine egne behov og det å ta hensyn til andres behov. «Rammeplan for barnehagen»

Våre tiltak:

- Vi sørger for at barna føler seg verdifull og anerkjent.
- Felles grunnsyn blant de voksne.

- Legger til rette for trygghet, trivsel, veiledning og støtte.
- Hjelper barna å få venner
- Evaluere jevnlig for å sikre at alle barn får den hjelp og støtte de trenger for å sikre god utvikling hos barnet.

Vår progresjonsplan:

1-2 år	3-4 år	5-6 år
Trygghet Trivsel Tilhørighet Små grupper Veiledning og støtte Hjelpe inn i lek Skjerme lek Kommunikasjon	Trygghet Tilhørighet Små grupper Veiledning og støtte Kommunikasjon Trivsel	Trygghet Tilhørighet Veiledning Støtte og trivsel Kommunikasjon Skjerme god lek som pågår Alle skal ha en venn, og alle kan leke sammen

MEDVIRKNING

Barnehagen skal legge til rette og oppmuntre til at alle barn kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet.

Barnehagen skal være bevisst på barnas uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.

Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til.

«Rammeplan for barnehagen»

Våre tiltak:

- Ta barnets initiativ.
- Fokuser på barnets interesser.
- Tilstedeværende voksne.
- Medvirkning tilpasset barnas alder, forutsetninger, behov og erfaringer.
- Legge til rette for mestring

FORELDREMEDVIRKNING

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål.

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeid.

«Rammeplan for barnehagen»

Våre tiltak.

- Gjennomføre foreldresamtaler
- Dialog ved ankomst og henting
- Foreldremøter / foreldreråd
- Samarbeidsutvalg
- MyKid – tilbakemeldinger
- Brukerundersøkelse

VURDERING

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet.

Arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut ifra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Faglige og etiske problemstillinger skal inngå i vurderingsarbeidet.

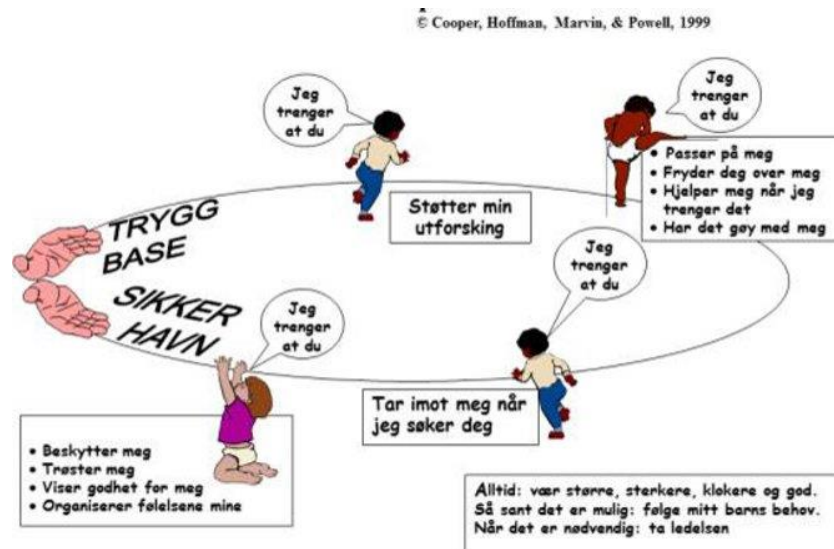
Våre tiltak:

- Fortløpende vurdering av barnehagens innhold og oppgaver gjennom:
- Månedsbrev
- Praksisfortellinger
- Refleksjonsprosesser
- Barneobservasjon på trivsel, utvikling og medvirkning.
- Alle møter i barnehagen
- I hverdagen-fortløpende

TILVENNING

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Ved overganger innad i barnehagen skal personalet sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet på den aktuelle avdelinga.

Våre tiltak:

Barnehagen har utarbeidet egne planer for tilvenning i tråd med rammeplanen. Denne deles ut til nye foreldre.

Tilvenning innad på huset:

- Småbarn får besøksdager på storbarn
- Samtaler med barna
- Overgangssamtaler mellom voksne
- Informasjonsskriv til foreldre
- Viser barna hvor de har hylle på avdelingen de skal gå før oppstart.
- Egne rutiner i oppstarten – skape trygghet, bli kjent med avdelinga.

Overgang til skolen

Midtre Gauldal kommune har utarbeidet en felles plan for overgang barnehage-skole. Vi tar utgangspunkt i denne planen, men til passer vårt oppvekstområde. Denne planen får foreldrene mer informasjon om på foreldremøtet som er en kort stund etter oppstart på høsten. Barnehagen og foreldrene skal legge til rette for at barna får en trygg og god overgang fra barnehage til skole/sfo.

Kommunikasjon, språk og tekst

Gjennom arbeidet med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur.

Progresjonsplan for vår barnehage:

1-3 år	1-3 år
Hva <ul style="list-style-type: none"> • Benevning av de voksne, i alle situasjoner. • Bli kjent med billedbøker og pekebøker • Bli kjent med bøker med enkel tekst • Lære sanger med bevegelse, enkle sanger uten bevegelse, sangleker • Få kjennskap til rim og regler • Positive opplevelser med verbal og non-verbal kommunikasjon • Utvikle evne til å kommunisere i lek og samspill med andre barn • Se sammenhenger mellom ord og bilde	Hvordan <ul style="list-style-type: none"> • Lese billedbøker/pekebøker sammen med barna. • Bruk av sanger og bevegelse, rim og regler i samlinger og aktiviteter. • Lek med lyder • Mye en til en kontakt • Være til stede der barna er, på gulvet • Gi barna tid til å utrykke seg • Bruke bildekort, puslespill og bøker som er tilpasset alderen. • Fortelle eventyr både med og uten med konkrete

<ul style="list-style-type: none"> • Øve på å gjenfortelle. • Lyttetrening. • Sette ord på ønsker og følelser 	<ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette for samtaler mellom voksen-barn og barn - barn. • Oppfordre til rollelek • Bruke rim, regler og sanger • Bruke billedbøker med enkel tekst
--	---

3-4 år	3-4 år
<p>Hva</p> <ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier • Bevisstgjøring på bruk av språket i konfliktsituasjoner og sette ord på følelser. • Ta ordet og lytte til andre i samlinger. • Legge til rette for og delta i rollelek med fokus på at barna lærer seg lekekoder • Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier • Utvikle variasjoner innenfor språket • Utvikle det abstrakte begrepsapparatet. • Større kjennskap med språklyder. • Se sammenheng mellom det talte og skrevne ord. 	<p>Hvordan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samtaler om felles opplevelse hver dag • Oppmuntre barna til å fortelle • Lese bøker som gir inspirasjon og nytenking • Gi barna mulighet til å bli kjent med enkeltord som symbol (ordbilder) • Høytlesning • Fortelle og dramatiserer eventyr med og uten konkreter. • Sang og bevegelsesleker. • Spille spill – lotto, memory, osv. • Rimer og dikter. • Dramatiserer og dokumenterer • Oppmuntre til tegning og lekeskriving • Bruke snakkepakken.
5-6 år	5-6 år
<p>Hva</p> <ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier • Tall og bokstaver blir en del av det daglige livet i barnehagen - Med dette øker barnas interesse for skrift og talespråk • Ha kjennskap til alfabet • Skrive sitt eget navn. • Utvikle interesse for å lytte til andres fortellinger. • Trene på å hevde sine meninger, lytte til andres og vente på tur. • Kunne gjenfortelle innholdet i fortellinger. 	<p>Hvordan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barna får møte ordbilder, bokstaver, tall og andre symboler på avdelingen. • Høytlesning og fortsettelsesbøker. • Fast førskolegruppe der det jobbes med skoleforberedende oppgaver, trampoline oppgavebok. • Trene på å skrive eget navn. • Lære å rekke opp handa når en skal si noe. • Brettspill og kortspill

--	--

Kropp, bevegelse, mat og helse

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen din og utvikler bevissthet om egne og andres grenser.

Gjennom arbeid med fagområdene skal barna få mulighet til å sanse, oppleve, leke og skape med kroppen som utgangspunkt. Gjennom medvirkning i mat og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse.

Progresjonsplan for vår barnehage:

1-3 år	1-3 år
<p>Hva</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bli bevisst egen kropp og bruken av den. • Møbler, lekeapparater og natur skal utforskes. • Vekst og utvikling gjennom kroppslig mestring. • Få finmotoriske utfordringer. • Lære navn på kroppsdelene. • Lære å spise og drikke selv. • Bli kjent med gode vaner for hygiene. • Begynnende trening med av- og påkledning. • Videreutvikle motoriske ferdigheter og balanse. • Bli bevisst kroppslige muligheter og begrensninger. • Bevisstgjøring og kjennskap til kroppsdelene. . 	<p>Hvordan</p> <ul style="list-style-type: none"> • På tur innenfor, og små turer utenfor barnehagens lekeområde. • Vi tilpasser det fysiske miljøet slik at det blir god plass til fysisk lek. • Enkel hinderløype. • Bevegelsessanger. • Pusle puslespill med og uten knotter. • Snakke og synge sanger om kropp/kroppsdelene. • Smake på forskjellig mat og sunn mat. • La barna spise og drikke selv. • Hjelpe med håndvask. • Hjelpe til med å øve på av- og påkledning. • Litt lengre turer og turer i ulendt terreng.

<ul style="list-style-type: none"> • Innøve pinsettgrep. • Øve på å sitte i ro. • Fra bleie til toalett. • Lære rutiner for håndvask. • Begynnende av- og påkledning 	<ul style="list-style-type: none"> • Sykle, ake, klatre, balltrening, springe og hoppe • Sangleker • Tegning, perling å øve på klipping. • Oppmuntre til og” sitte i ro” i samlingsstund og under måltider. • Sitte på do etter mat.
3-4 år	3-4 år
<p>Hva</p> <ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikling av motoriske ferdigheter og kroppskontrollen • Bli glad i og fortrolig med sin egen kropp og at alle er ulike. • Glede over å være ute i all slags vær. • Pinsett- og blyantgrep blir mer innarbeidet • Trene på å velge pålegg og smøre selv. • Vi har fokus på et hyggelig måltid og på sunt kosthold og mangfoldige smaksopplevelser. • Vi har fokus på hygiene og renslighet. • Mer selvstendig med toalettbesøk og av- og påkledning. • Videreføre motoriske ferdigheter. Øve på utholdenhet i aktiviteter. • Bedre kontroll på finmotorikken. • Mer fokus på vinteraktiviteter som f.eks. å gå på ski. • Utvide forståelsen for sammenhengen mellom kosthold og helse 	<p>Hvordan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gå lengre turer i ulendt terreng. • Gi barna trygghet til å balansere på kanter, klatre, hinke, hoppe med samlende ben, og lære de å huske selv. • Legge til rette for kroppslig inne- og utelek. • Legge til rette for gode turopplevelser. • Rettlede og legge til rette for formingsaktivitet. • Bruk av tallerken og kniv ved noen måltider. • Samtaler om sunn og usunn mat, og smake på ulike smaker. • Fortelle hvordan vi skal nyse, hoste i armkroken, vaske hender etter. • Legge til rette for selvstendighetstrening mht. toalettbesøk, håndvask og av- og påkledning. • Inspirere til utholdenhet på lengre turer. • Klippe, lime, blyantgrep, perling og veving. • Matlaging (kutte opp frukt mm) • Ski/-akedager i barnehagen. • Forklare viktigheten av håndvask og konsekvenser av manglende håndvask. • Lage plakater om tema o.l.
5-6 år	5-6 år
Hva	Hvordan

<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre motoriske ferdigheter og utholdenhet i aktiviteter. • Stole på egen kropp og utfordre egne grenser. • Videreføre og utvide forståelsen mellom kosthold og helse. • Bli mer selvstendig. • Lukte og smake på forskjellige matvarer. 	<ul style="list-style-type: none"> • Øve på å hoppe tau, spille fotball, ta imot ball og å balansere på en fot og snekre (håndtere redskap). • Gå lange turer. • Lære om kosthold og matens betydning for kroppens fungering. • En bestemmer selv over egen kropp • Klare toalettbesøk selv • Klare å kle seg selv, avpasset værforhold. • Øve på å klippe med saks etter en strek og å fargelegge etter streker.
---	--

Kunst, kultur og kreativitet

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Barnehagen skal legge til rette for samhørighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk.

Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design. Barnehagen skal la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker. I arbeid med fagområdet skal personalet stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering. Barnehagen må legge til rette for og videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk.

Progresjonsplan for vår barnehage:

1 – 3 år	1 – 3 år
Hva	Hvordan
<ul style="list-style-type: none"> • Introdusere barna for formingsmateriell • Musikk, sang, dans, bevegelse • Drama • Bli kjent med navn på farger • Innføre flere typer formingsmateriell, • Varierte musikkopplevelser • Oppleve musikk fra ulike kulturer • Eventyr • Gi inspirasjon til kreativitet • Gi rom og materiell som inspirerer til rollelek 	<ul style="list-style-type: none"> • Male, tegne, forme, lage utstilling • Synge sanger for barna, høre på musikk, gi rom for bevegelse, enkle instrumenter • Dramatisere enkle fortellinger, historier og eventyr. • God tilgang på å tegne, male, lime • Gjenta aktiviteter • Synge, spille og høre på musikk • Legge til rette for kreativitet i forming, dans, sang og drama. • Legge til rette for utkledding • Lekerom til rollelek

--	--

3 – 4 år	3-4 år
Hva	Hvordan
<ul style="list-style-type: none"> • Bygge videre på det foregående • Kunne farger • Mer finmotoriske aktiviteter i forming • Sangleker, bevegelsessanger, sanger med mer tekst • Fortellinger med mer tekst • Rollelek, drama, utkleddning • Bygge videre på det foregående • Kunne flere farger, lage system, mønster • Få tegne og maleoppgaver, tegne etter modell, detaljer. Blyantgrep • Sanger med flere vers, mer avanserte melodier, lytte på musikk • Eventyr, drama, teater • Utrykke følelser gjennom forming, sang musikk, drama 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvide repertoar innenfor musikk og kunst, kultur • Klippe, lime, tegne med tusj og flere farger, vannmaling • Perle små tegneoppgaver, bygge, konstruere • Eventyr, fortellinger, drama, flere musikksjangere og konsert • Smålego, tre klosser materiell til rollelek • Utvide repertoar i formingsmateriell, musikk, kunst og kultur, leikemateriell • Klippe, lime, perle, male, byggematerialer, • Introdusere flere sanger, høre på musikk, lage sanger, instrumenter • Utkleddning • Være med barna og tegne, male, bevisstgjøre ift tanker og følelse • Besteforeldre kaffe

5 – 6 år	5 – 6 år
Hva	Hvordan
<ul style="list-style-type: none"> • Bygge videre på det foregående • Detaljer i tegning, maling og forming • Tegne det du ser, oppgaver • Fritegning • Opptredener, ha konsert • Avansert rollelek, drama 	<ul style="list-style-type: none"> • Utvide repertoar • Formingsmateriell som krever mer nøyaktighet, finmotorikk • Ulike musikkopplevelser • Sanger, dramatisering, dans • Fremføring på ulike arrangementer • Ulike formingsaktiviteter

Natur, miljø og teknologi

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider.

Barnehagen skal legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskaplige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

Progresjonsplan for vår barnehage:

1-3 år	1-3 år
<p>Hva</p> <ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette for varierte opplevelser ute. • Få mulighet til å bruke sansene og undre seg • Få kjennskap til norske husdyr • Få mulighet til å utforske nye områder • Bli bevisstgjort årstidene, endringer i naturen. • Få erfaring med nettbrett. 	<p>Hvordan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Være ute hver dag, få erfaring med ulikt vær. • De voksne skal være gode rollefigurer og vise respekt og varsomhet i naturen når man er sammen med barna. • Ta turer utenfor barnehagens område. • Oppsøke naturlig terreng. • Gå på tur i små grupper. • Sette av god nok tid og ta utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, interesser og forutsetninger. • Bruke bilder, sanger og pekebøker. • Bruke barnas undring og nysgjerrighet i temaer om natur og dyr. • Tilby leikemateriell som utfordrer barnas tekniske bevissthet • Bruke Gapahuken eller grillhytta som turmål.

3-5 år	3-5 år
<p>Hva</p> <ul style="list-style-type: none"> • Få kjennskap til de fire årstidene. • Få kjennskap til elementene. Jord, ild, lys og vann. • Få kjennskap til hvor maten vi spiser kommer fra. • Bli introdusert for kildesortering. • Få kunnskap om dyr, insekter, fisk og blomster 	<p>Hvordan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gjøre aktiviteter ute som er mulige i forhold til aktuelt vær. Forming av snø, demninger/kanaler med vann, brenne bål, plukke blomster og anna naturmateriale.

<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle temaer fra tidligere år. • Introdusere barna for miljøvern. • Bruke oppslagsverk ved spørsmål og undring, også digitalt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gi barna oppgaver som stimulerer nysgjerrighet og kunnskap ift. naturen og miljøet • Bruke Grillhytta og Gapahuken som turmål.
--	---

5-6 år	5-6 år
Hva <ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle temaer fra tidligere år. • Gå dypere inn i tema som opptar barna. • Gå lengre turer. • Kjenne vær/klimaet på kroppen. 	Hvordan <ul style="list-style-type: none"> • Bruke faktainformasjon i større grad enn tidligere. • Innhente materialer til gjenbruk. • Bruke Grillhytta, Gapahuken og nærmiljøet som turmål. • Være ute i all slags vær • Sjøpelsortering

Antall, rom og form

Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning.

Fagområdet omfatter lekende og undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling. Det handler også om å stille spørsmål, resonnere, argumentere og søke løsninger.

Progresjonsplan for vår barnehage:

1-3 år	1-3 år
Hva <ul style="list-style-type: none"> • Sortering • Begreper: Stor-liten • Finne sin egen plass, i gangen, og ved bordet • Er introdusert med tallremse, særlig 1, 2, 3 • Begynnende peketelling: 1, 2, 3 • Bli kjent med tallene 	Hvordan <ul style="list-style-type: none"> • Rydde, og sortere leker. Legge på plass. • Bygge tårn • Putte oppi, ta ut. Borte, titt tei • Sanger, rim og regler med matematisk innhold • Pusle puslespill • Bruke tall, og telling i naturlige situasjoner.

<ul style="list-style-type: none"> • Orienter seg i barnehagen, og vite hvor rommene er • Begreper: liten - mellom - stor, over - under • Erfaring med rom og plassering 	<ul style="list-style-type: none"> • Plassering, hvor f.eks. skoene skal stå • Fordele - en til meg, en til deg
3-5 år	3-5 år
Hva <ul style="list-style-type: none"> • Kjenne til tallene opp til ti • Kjenne igjen noen geometriske figurer: sirkel, kvadrat osv. • Utforske former og mønstre • Kjenne igjen de vanligste fargene, og vite hva de heter • Kjenne til ukedagene, måneder og de forskjellige årstidene • Tallremse til ti • Kjenne til bokstaver og tall 	Hvordan <ul style="list-style-type: none"> • Jakte på former, inne og ute. • Perle, modelleringsleire, tegning • Kims lek • Konstruksjonslek (klosser, duplo/lego, puter og sand) • Samlinger, og samtaler om ukedager, måneder og årstid • Telle fingrene
5-6 år	5-6 år
Hva <ul style="list-style-type: none"> • Kjenne igjen symboler på en terning • Tidsbegreper: I går, i morgen, osv. • Kunne navn på ukedagene og etter hvert rekkefølgen av dem • Orienter seg etter enkle kart (f.eks. skattekart) • Bli kjent med tallremse opp til 20 • Forstå sammenhengen mellom tall og mengde 	Hvordan <ul style="list-style-type: none"> • Spille spill • Tellebøker opp til 20 • Oppgaver i førskoleklubb

Etikk, religion og filosofi

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold.

Barnehagen skal la barna få kjennskap fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har egenverdi. Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett. Gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barn få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Slik skal barnehagen bidra til å legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft.

Progresjonsplan for vår barnehage:

1-3 år	1-3 år
Hva <ul style="list-style-type: none"> • Ta barna på alvor • Gi omsorg • Tilegne seg vaner for «Skikk og bruk» • Markere høytider på enkelt nivå • Anerkjennelse fra voksne	Hvordan <ul style="list-style-type: none"> • Bruke sansene og oppleve høytiden. Syng og oppleve stemningen sammen. • Være observant på kroppsspråk og mimikk. • Voksne skal handle utfra barnets signaler og ut fra kunnskap om barns behov. • hjelpe barna til å vise godhet for hverandre • Takke for maten • Basis høflighetsfraser, hei-hade-takk, kan jeg få? • Voksne skal sette ord på følelsene barna har, bekrefte. • Turtaking. Sende hverandre ved matbordet. Velge sang før måltid, velge frukt og pålegg.

	<ul style="list-style-type: none"> • Øve på å lytte til hverandre • Voksne skal være gode rollemodeller, være bevisst på ord, kroppsspråk i forhold til hverandre. • hjelpe barna å tolke situasjoner barna imellom. • Gir rom for undring og filosofi. • hjelpe barna i konflikter. • Voksne skal være gode rollemodeller ift. å utvikle gode relasjoner, respekt for hverandre.
3-5 år	3-5 år
Hva <ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier • Trene på å tenke gjennom ting. Være nysgjerrige. • Bli bevisst på at egne handlinger påvirker andre • Sette grenser for seg selv • Øve på sinnemestring. • Respektere hverandre. • Samtale og bøker om vennskap. Hva er en god venn? • Vise empati. • Bli kjent med ulike kulturer • Bli kjent med høytider og tradisjoner, • Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier • Kjenne til representerte religioner • Problemløsning og selvstendig tenkning • Undring over livet (naturen, liv, død mm) • Samtale og filosofere over grunnleggende spørsmål. • Vise respekt og toleranse for hverandre i det vi sier og gjør 	Hvordan <ul style="list-style-type: none"> • Voksne skal være til stede blant barna, hjelpe til i konflikter. Sette ord på de ulike perspektiver. • Oppfordre til dialog blant barna. • Bruke historier, bilder bøker om følelser. • Voksne skal være lyttende, stille oppfølgingsspørsmål, være undrende i dialog med barna. • Øve på å si "nei", eller "stopp" for å sette grenser for seg selv • Øve på å sette seg inn i hvordan en annen opplever en situasjon • Tydelige voksne, tydelige grenser • Samtale og bøker om ulike kulturer og levemåter. • Samtaler i hverdagen om ulikheter, hvordan alle er viktige i et fellesskap • Markering og forberedelse til høytider og tradisjoner • Prøve å ordne opp i konflikter og jobbe spesielt med temaer som vennskap, gode sosiale relasjoner. • Være til stede for barna, forebygge og hjelpe til i konflikter. • Verne om gode leikesituasjoner der barna er i god relasjon med hverandre • Gi kunnskap om at vi er forskjellige, og at det er bra for fellesskapet. • Snakke om representerte religioner

5-6 år	5-6 år
Hva <ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle ferdigheter og interesser fra de foregående stadier • Den gylne regel: Alt dere vil at andre skal gjøre mot dere, skal også dere gjøre mot dem. • Reflektere over hvem man er som person, og hvordan man vil være. 	Hvordan <ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette for tid og rom for undring og filosofering over grunnleggende spørsmål. • Gi kunnskap om at vi er forskjellige, og at det er bra for felleskapet.

Nærmiljø og samfunn

Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.

Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Kulturelt mangfold, ulike levevis og ulike familieformer er en del av fagområdet. Gjennom lek og varierte aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere og få begynnende kjennskap til menneskerettigheter.

Fagområdet skal omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon og kjennskap til nasjonale minoriteter. Grupper med langvarig tilknytning til landet defineres som nasjonale minoriteter. I Norge er dette kvener /norskfinner, jøder, skogfinner, rom og romanifolk/tatere.

Progresjonsplan for vår barnehage:

1-3 år	1-3 år
Hva <ul style="list-style-type: none"> • Bli trygge på seg selv, voksne og andre barn i barnehagen. • Bli kjent i og rundt barnehagen. • Bli en del av et felleskap og erfare å måtte ta hensyn til hverandre. • Bli bedre kjent i og rundt barnehagen. • Utvide kjennskapet i nærmiljøet. • Lære å ta hensyn til hverandre. • Oppleve dyr på nært hold 	Hvordan <ul style="list-style-type: none"> • Personalet skal være trygge og nære voksne for barna, og gi omsorg på barnets premisser. • Bruke uteområdet året rundt, bruke Grilhytta og nære naturområder. • Være i lek sammen med de andre barna, hvor personalet er aktivt til stede. • Høre nasjonalsangen og andre sanger som hører nasjonaldagen til. • Se fargene i flagget, og være med i samling der vi snakker om tradisjoner og særpreg.

<ul style="list-style-type: none"> • Nasjonaldagen, 17. mai. • Samefolkets dag, 6. februar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Personalet skal være seg bevisst å sette ord på barnas positive handlinger ovenfor andre, og oppmuntre de til å hjelpe hverandre.
<p>3-5 år</p> <p>Hva</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barnehagens nærmiljø • Demokratiske prinsipper, medbestemmelse. • Hvor bor vi. • Utvikle forståelse for ulike tradisjoner og skikker. • Få begynnende kunnskap om menneskerettigheter, Barnekonvensjonen. • Lære om dyrehold og gardsdrift. • Nasjonaldagen, 17. mai • Samefolkets dag, 6. februar. 	<p>3-5 år</p> <p>Hvordan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Videreføre besøk i og rundt barnehagen. Snakke sammen om hvordan vi kan passe på og være venner med hverandre i barnehagen. • Samtaler om konsekvenser av handling og valg. • Snakke sammen om hvilket land, kommune og område vi bor i. • Samtaler om jule- og påsketradisjoner og skikker.
<p>5-6 år</p> <p>Hva</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barnehagens nærmiljø • Besøke skolen • Barna skal erfare at de har medvirkning og er del av et demokratisk samfunn. • Hvor bor vi • Utvikle forståelse for ulike tradisjoner og skikker. • FN sin Barnekonvensjon • Nasjonaldagen, 17. mai • Samefolkets dag, 6. februar. 	<p>5-6 år</p> <p>Hvordan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erfare at alle mennesker, uansett alder, kjønn og forutsetninger, inngår og bidrar til felleskapet i barnehagen. • Som en del av førskoleklubben. • Alle skal bli sett og hørt, men skal også erfare at de ikke alltid kan få gjennomslag for det de vil og det de mener. • Kunnskap om barnekonvensjonen.

